

Abstrakt

Práce je věnována výuce českého jazyka pro neslyšící žáky, mluvčí českého znakového jazyka, na prvním stupni základní školy. Konkrétně se zabývá možností využití otitulkovaných videí v jazykové výuce. Úvodní kapitoly práce stručně představují legislativní ukotvení vzdělávání neslyšících žáků a terminologické vymezení cílové skupiny, již je v práci věnována pozornost. Dále je popsán smysl opatřování audiovizuálních děl titulky, a to se zřetelem k jazykové výuce a rozvoji komunikační kompetence v češtině jako druhém/cizím jazyce. Důraz je kladen především na kompetenci čtenářskou, a proto je důkladněji představen čtenářský proces. Na základě těchto poznatků vymezuje práce složky audiovizuálního díla opatřeného titulky a přibližuje benefity, které může jeho sledování mít. Východiskem efektivního učení se z textu titulků je předpoklad, že titulky musejí odpovídat potřebám svých adresátů, tj. musejí splňovat určité náležitosti po stránce technického zpracování a jazykové náročnosti. V opoře o odbornou literaturu jsou proto vysvětlena omezení titulků časová (rychlost titulků pro děti, minimální a maximální doba zobrazení, mezera mezi titulky aj.) a prostorová (počet řádků, počet znaků na řádek, velikost, písmo, barva a podklad titulků aj.). Dále je přiblížena náplň výuky českého jazyka pro (neslyšící) žáky prvního stupně základní školy. To proto, že každá prováděná úprava musí kromě technických limitů titulků respektovat žáka – jeho dosaženou jazykovou úroveň (osvojené komunikační funkce, lexikum a gramatiku), jeho potřeby a s nimi spojený cíl jazykové výuky. Po stanovení toho, co je v titulech nezbytné upravit, navazuje komentovaný výčet návrhů postupů, jak titulky pro neslyšící žáky pro jazykovou výuku upravovat. Postupy jsou doloženy konkrétními příklady z vlastních materiálů a je také upozorněno na některá úskalí, jimž by se měl titulkář vyhnout. Součástí práce je příloha obsahující výukový materiál založený na sledování titulkovaného videa.

Klíčová slova: audiovizuální dílo, čeština jako cizí jazyk, jazyková výuka, komunikační funkce, komunikační kompetence, neslyšící, titulky, úprava textu